

ATYAMESTER

VOLT MINISZTER, REKTOR, MARATONFUTÓ. NOBEL-DÍJASOKAT HOZOTT BUDAPESTRE, KINEVELTE A HAZAI ÜZLETI ÉLET KRÉMJÉT, DE LEGFŐKÉPPEN MEGTEREMTETTE A SZAKKOLLÉGIUMOK SZAKKOLLÉGIUMÁT. A RAJK FOGALOM, CHIKÁN ATTILA ELSŐ GYEREKE.

Ritkán olyan izgatottak a rajkos kollégisták, mint amikor eljön a szülői értekezlet napja. Csak háromévente egyszer van ilyen, de ami a rendrakást illeti, igen komoly leckét ad a bentlakóknak. Mosatlan halmok mindenhol, kupi a szobákban, elhagyott fél pár cipők, pulóverek a lépcsőházban, ponyvával letakart kupacok (talán ember?). A több napos erőfeszítés aztán meghozza az eredményt. Az utolsó pillanatra valahogy mindig minden eltűnik a zárható szekrényekben vagy az ágyak alatt.

Ezekon az eseményeken Chikán Attila, a Rajk László Szakkollégium alapítója, negyven éven át igazgatója, ma elnöke, nem mellesleg volt gazdasági miniszter, egyetemi rektor és tanár is el szokott érzékenyülni. A szülők, akik az első pillanatban talán ki akarják venni a gyerekeiket, mert nem hiszik, hogy rumliban és szutyokban komoly szellemi életet lehet élni, aggodalommal és hálával vegyesen kíváncsiak. „Megható feladat megpróbálni átadni nekik valamit a Rajkból.”

ATTILA MESÉL

A Corvinus régi épületében ülünk, Chikán Attila békebeli, süppedős fotelból mesél. Ajtaja tárva-nyitva, az egymásba nyíló tanári szobákból közvetlen kollégái is hallgathatják. Az „Attila mesél” amúgy foglalt kifejezés, intézményesült formája például annak az első találkozásnak, amikor az újonnan felvettek (ÚF-ek) bekerülnek a Rajkba. Túl vannak a felvételin (ahol bárki faggathatja őket, és nem a lexikális tudásra kíváncsiak, hanem hogy mennyire nyitottak, jó fejek), aztán összegyűlnek, hallgatják, kezdik érezni, mit jelent rajkosnak lenni, majd megisszák Attilával az első unikumot, és összetegyeződnék.

ÍRTA:
FEKETE EMESE
 Igazuk van, akik azt mondják,
 Chikán Attila körül mindig jó
 a hangulat.

Egy őszes, hetven feletti professzornak picit fura lehet azt mondani, hogy heló, de az idő valahogy másképp jár el a felett, aki folyton fiatalokkal él. Lehet, hogy a mozgása kissé darabossá válik (bár ha nyomni kell az Európa Kiadóra egy buliban, ez ma sem akadály), a szelleme semmit sem öregszik. „Persze, néha fárasztó, tegnap is fél egykor végeztünk, de sosem éreztem terhesnek. Sose kellett azt mondanom, hogy na, most már elég belőletek” – mondja mosolyogva Chikán.

Sőt: minden más munkájához képest mindig kikapcsolódásnak élte meg a Rajk vezetését, akkor sem tette félre, amikor az első Orbán-kormányban miniszterséget vállalt, „mert más világba lép az ember, amikor a huszonévesek közé megy. Rendetlenek, és utálnak mosogatni, de árad belőlük a tiszta gondolkodás, az előre tekintés és a becsületesség. Bár csak jobban hasonlítana egy kicsit a világ a Rajk belső életére!”

AMIÓTA A RAJK LÉTEZIK, CHIKÁN ATTILA ÁGYA OTT VAN, AHOL ÉPPEN A KOLLÉGIUM.

Aki kicsit is ismeri Chikánt, az elsők között említi: Attila bent él, ott lakik a kollégiumban, mindent a tanítványaiért és velük együtt tesz. Tanítja őket, vitatkozik, filozofál, lazul, unikumozik és bulizik velük. 46 éve. Az együttélést, a bent lakást egészen szó szerint kell érteni. Amióta a Rajk létezik, Chikán Attila ágya ott van, ahol éppen a koli. Előbb a Veres Pálné utcában, aztán a Horánszky 20-ban, majd 6-ban. Ha költözés volt, mentek a ruhái, a könyvei, a személyes holmija.

ALEXA BALÁZS A DATE MY SCHOOL TULAJDONOSA

Rajkos évek: 2001-2006

MIT TANULTÁL CHIKÁN ATTILÁTÓL?

Az életen, az univerzumon és mindenén kívül Attilától tanulta mindenki a Rajkban, hogy hogyan kell egy autonóm, demokratikus közösségnek a hatékony tagja lenni. No, meg egy rakat vállalatelméletet.

MIT JELENTETT NEKED A RAJK?

Nekem a Rajk azt mutatta meg, hogy mekkora hatása van a közösségnek, a szociális környezetnek az egyén gondolkodására, hozzáállására. Az nyugőz le a leginkább, hogy a diákok minden évben kiválasztanak körülbelül húsz embert az interjúm előadott személyisége, értékei alapján, majdnem teljesen függetlenül az egyetemi teljesítménytől, majd a következő pillanatban azt látom, hogy a Harvardon PhD-zik... Ezen el lehetne gondolkodni, amikor reformálni próbáljuk az iskolarendszert. Személyes szinten pedig azt mutatta meg nekem, hogy bármi lehetséges. Amikor láttam az emberek teljesítményét körülöttem, és hogy én is tagja vagyok ennek a közösségnek, azt gondoltam, hogy korábban elérhetetlennek tűnő dolgok lehetségesek. Talán részben ennek a hatása például, hogy már másodévesen nyertem egy TDK-t, meg kimentem a francia Rivierára dolgozni egy startupnak, amikor otthon még nem tudtuk, mik azok a startupok. Most is pont itt vagyok amúgy Nizza mellett.

MI A LEGESŐ EMLÉKED ATTILÁRÓL?

Ez talán nem a legelső, de az első között van: ahogy nyomta a Rajkosokkal a régi épület pincéjében olyan számokra, mint az Európa Kiadótól a Mocskos idők. Ez azért eléggé poén volt, ő meg elég jól toltta.

MI A LEGKEDVESEBB EMLÉKED RÓLA?

Talán az, amikor megkínált unikummal, miután beválasztottak a DB-be (ez a Diákbizottság). Vagy minden alkalom, amikor nem készültem a kurzusára, de megúsztam nagyobb következmény nélkül. Mondjuk, ez elég jól megtanított angolul szövegérténi, mivel néhány perc alatt kellett felfogni néhány tucat oldal közgazdasági okfejtést és utána értelmeseket mondani róla.

Chikán Attila
a kollégiumi
szobájában

Volt idő, hogy a családja is ott lakott a rajkos kis lakásban. Eszter lánya például hatéves volt, amikor édesanyjával (Nagy Mártával, aki ma is Chikán élet-társ) kiköltöztek egy kőbányai panelbe. Bár a kislány állítólag imádta a DB üléseit (ez a diákbizottság, a kollégium operatív irányító szerve), vagy azt, amikor például Spéder Zsolt és Tóth István György igyekezett megváltani a világot (előbbi ma a Népeségtudományi Kutatóintézet, utóbbi a Társi vezetője), huzamosabb gyerekevelésre azért mégsem tűnt ideálisnak a közeg.

Ifjabb Chikán Attila (ő apja első házasságából született) is sokat időzött a kollégiumban, rá is hatással voltak a nagyfiúk. „Van, aki járt tanított, van, aki mikroökonómiára” – idézte most fel a Forbesnak. Beleszületett a helyzetbe, és ahogy a családból a többiek sem, semmi szokatlant nem talál abban, hogy „apának három gyereke van. Eszter, én és a Rajk. A Rajk a legidősebb. Két év van közöttünk, mint minden átlagos családban.”

Nem sokat változott a helyzet azóta sem, hogy hat évvel ezelőtt Chikán Attila átadta az igazgatást Ilyés Mártonnak. Azóta elnök, de előre szolt, hogy nem száll ki a buliból, együtt viszik tovább a Rajkot („Marci kiváló igazgató, számos új szint tett a kollégium palettájára. Minden fontos kérdésben hasonlóan gon-

dolkozunk, csak Marci harmincöt évvel fiatalabb, mint én”). És bár hivatalosan kiköltözött, ez annyit jelent, hogy már csak hetente három-négy éjszakát alszik a kollégiumban. Délután hazamegy, mert van azért egy kinti, normális lakásuk is a párjával, de vacsora után, 8 körül visszamegy, ott tölti az estét, és sokszor ott ragad. Ha ezen bárki csodálkozik, akkor meg ő lepődik meg: „Egyszerűen nem lehet másképp, a kollégiumban este nyolckor kezdődik az élet, és hajnalig tart.” Nem véletlen, hogy a mostani igazgató is bent lakik (Szolnoki Pálmával, a feleségével, aki szintén rajkos volt, és két, kollégista körökben igen népszerű kislányával). A Chikán-modell e téren is átörökítődött.

Attila szerény ember, kicsit sem szereti, ha sztárolják. Soha nem mondaná ki, hogy a Rajk szellemiségéhez ő maga milyen sokat tesz, tett hozzá, a diákjai viszont előbb-utóbb rájönnek. Sok egykori rajkossal beszélünk, a legtöbben a közösség erejét emlegetik. Márpedig azt – ahogy a középkori céhekben – az atyamester építgeti, formálja és tereli úgy, hogy közben mindenkit rávezet a szakmai igényességre, a demokrácia alapvető értékeire, a toleranciára, a vita erejére. Mindig azt sugallja, hogy ne üvölt, hallgasd meg a másikat, és sohasem mondja azt, hogy én tudom a tutit, és le is nyomom a torkodon.

PR

NN.HU

Kezemben a Forbes, olvasok.
Most jó. Most.

És 5 perc múlva?

Persze miért is lenne másként? Mi történhet? Minél jobban boldogulunk az életben, annál jobban hiszünk saját sérthetlenségünkben, ez pedig veszélyes – állítja a szakember.

Molnár Kata pszichológus szerint a balesetekkel szembeni alulbiztosítottságnak két oka van: „Egyfelől hátrítjuk, babonás félelemmel tartjuk távol magunktól a balesetnek a lehetőségét is, nem szívesen beszélünk róla, ami nem éppen racionális magatartás.”

A másik ok – állítja a szakember – pedig a túlzott magabiztosság. „Miközben fel vagyunk készülve arra, hogy valaki figyelmetlenségéből nekiütközik az autónknak, az olyan eshetőségeket, amelyekben mi magunk lépünk rosszul, esünk le valahonnan, vagy ütjük meg magunkat, nem vesszük tudomásul. Ez a sikeres, az élet számos területén kiválóan helyt álló emberekre különösen jellemző. Nem tudják elképzelni, hogy ne tudnának minden felülkerekedni, így meg sem fordul a fejükben, hogy baleset érheti őket. Fiatal, az életet habzsoló emberekre jellemző a legyőzhetetlenség illúziója, a fiatal bika szindróma, és előfordul, hogy valakinél ez később is megmarad” – hangsúlyozza Molnár Kata.

Sok esetben ez a hozzáállás akadályozza meg, hogy felkészüljünk egy esetleges baleset következményeire. Pedig a betegszabadság alatt csökken a jövedelem, és komoly kihívást jelenthet, hogy minél előbb szakszerű orvosi ellátáshoz jussunk: a kései kezelés pedig akár hosszú távú egészségkárosodáshoz is vezethet.

„Ha bekövetkezett a baj, a jól kiválasztott balesetbiztosítási konstrukciók jelenthetnek kellően hatékony védelmet, hiszen

ezek révén pótolható a csökkenő jövedelem, és fedezhető a gyógyulás, illetve utókezelés költségei is. Fontos az anyagi biztonság megteremtése, hiszen egy egyszerű csonttörés átlagos gyógyulási ideje legalább hat hét, mely időszakra ki-eshetünk a munkából” – mondja Csanda Gergely, az NN Biztosító kommunikációs vezetője. Hozzáteszi: az NN Baleseti felépülés biztosítása mindazokat a biztosítási elemeket tartalmazza, amelyekre egy

baleset után szükség lehet: így az L és XL balesetbiztosítási csomagokban elérhető a baleseti keresőképtelenségre szóló, valamint a gyógytorna megszervezésére és finanszírozására szóló kiegészítő biztosítás, illetve baleseti asszisztencia szolgáltatásként az otthoni segítségnyújtás megszervezése is. (X)

Részletekért kérjük, látogasson el az nn.hu weboldalra

VARRÓ LÁSZLÓ A NEMZETKÖZI ENERGIAÜGYNÖKSÉG VEZETŐ KOZGAZDÁSA

Rajkos évek: 1992-1996

MIT TANULTÁL CHIKÁN ATTILÁTÓL?

Hidat építeni a közgazdasági elmélet és a gyakorlat közé, nyitott szemmel járni és kellő szkepticizmussal viseltetni mind a l'art pour l'art modellezéssel, mind a strukturálatlan filozofálgatással szemben.

MIT JELENTETT NEKED A RAJK?

Szellemi igényességet, tudásvágyat, világjobbító önbizalmat és nagyon vad éveket.

MI A LEGELSŐ EMLÉKED ATTILÁRÓL?

Vállalatgazdaságtan-szeminárium tejfelesszajú másodévesen. A pizza-házhozszállítás üzleti modellje. Azóta is használom a liberalizált energiapiac analógiájának.

MI A LEGKEDVESEBB EMLÉKED RÓLA?

A nyári Rajk-táborok, a kedvencem Baja volt. Terasz hosszú faasztallal, langyos sör, izzadt pólók és nőgrádi ropi, néhány évvel a rendszerváltás után. A Kádár-rendszer még érdekes, de már homályos ködbe vész, és Attila egyik örült történetet meséli a másik után.

BODNÁR VIKTÓRIA AZ IFJÚ ÜGYVEZETŐ PARTNERE

Rajkos évek: 1990-1993

MIT TANULTÁL CHIKÁN ATTILÁTÓL?

Azt, hogy hogyan lehet úgy vitatkozni, hogy közben tiszteljem a másikat, és valóban kíváncsi legyek arra, amit mond. És azt, hogy legyen valaki bármilyen okos, a közösség mindig jobb döntést hoz, mint az egyének egyedül.

MIT JELENTETT NEKED A RAJK?

A nagyon különböző, egyszerre átlagos és mégis különleges emberekkel való kapcsolatba kerülés élményét. A közösséghez tartozás csodálatos, maig tartó energiáját.

MI A LEGELSŐ EMLÉKED ATTILÁRÓL?

A vállgázd.-előadás elsőben. De valójában a rádöbbenés Attilára a húszéves évfordulón volt, ahol láttam, hogy az általam tisztelt tanárok, értelmiségiek milyen természetes szeretettel fordulnak felé. Ez az Attila-jelenség.

MI A LEGKEDVESEBB EMLÉKED RÓLA?

Minden emlék kedves, és remélem, még jó sok van hátra!

Amikor például arról volt szó, hogy egy nyáron jó néhányan a Rajk ötemele-tes épületének tetején akartak napozni, Chikán Attila a következő levelet küldte körbe a mindenki kukacra. „Kedveseim, különös tekintettel a gyakorlatban is érintettek! Nagyon meg kellene erőltetnem magam, hogy egyetértsek a tetőre való kiköltözéssel. Egyrészt nem arra csinálták (állítólag igen korlátozott a teherbíró képessége), másrészt onnan le is lehet esni, ami a vezetés (adott esetben természetesen a DB, az SZMT, de főleg a Lakóbizottság) büntetőjogi felelősségét is felveti. Nem beszélve arról, hogy nem tudok nyugodtan dolgozni, mert az ablakból rátok látok, s kitér a frász. A bőrrákveszélyt már csak a finomkodók kedvéért említem. Megfontolásra. Attila”

ÖNMARCI

Az egész szakkollégiumi modell az önszerveződésre és a kollektív döntéshozatalra épül. A kolisok maguk közül választják a döntéshozó testületeket, mindent megvitatnak, átbeszélnék. Vannak nagyon önkritikus, magukba néző fórumok is, ezek az önmarcik (önmarcangolások). Kvázi mindenről szavaznak, és a felelősséget is vállalják a döntésekért. Megtanulják, hogy maguk alakítják a világukat, és közben azt is, hogy a Rajk és így a demokrácia sem mindig a hatékonyság csúcsa.

EGY ŐSZES, HETVEN FELETTI PROFESSZORNAK PICIT FURA LEHET AZT MONDANI, HOGY HELŐ.

Kívülről – például más, később alakult közgazdos szakkollégiumokból – nézve a Rajk talán túlzottan zárt világnak tűnt, tünik. Hallottunk ilyen véleményt. Van, aki szerint erősek a kötöttségek, túl intenzív az együttélés, és szűk az egyéni mozgástér. Időről időre a Rajkon belül is felmerült, hogy hogyan oldják a szektás

látszatot, miközben ők maguk ezt abszolút nem így élik meg. Pandurics Anett (egyike annak a sok-sok rajkosnak, akiből befolyásos gazdasági, pénzügyi vezető lett az országban, a befolyásos nőkről készített legutóbbi Forbes-listára is felvettük) azt állítja, hogy a Rajkban mindig nyitottság és szabadság volt, soha semmi nem volt kötelező. Lehetett stréberkedni, vagy bulizva, éjjel a fotelekben pöfelve és elmélkedve is végigcsinálni azt a pár évet, csak egy dolgot nem lehetett: passzívkodni. Nem felvenni egy plusz kurzust, nem megírni egy TDK-dolgozatot, és nem nyilvánítani véleményt a közösség életét érintő dolgokban.

Ha volt pár kizárás a koli majd félv-százados eddigi történetében, az mindig ilyesmi miatt volt. És nem, mondjuk, azért, mert – rajkos szlenggel élve faszik és faszinók – fegyelmezetlenül viselkedtek volna az egyébként hagyományosan koedukált szobákban. („A kollégium szexuális élete annyira normális, hogy az már szinte bántó” – mondta egyszer Chikán Attila egy belső használatra készült interjúkötetben.)

A közösségépítés mellett a rajkos lét másik pillére a szakmaiság, a harmadik pedig a társadalmi érzékenység. A szakmai elvárások óhatatlanul afféle elitképzővé teszik a Rajkot az angol college-ok vagy itthoni példaként a nagy múltú Eötvös Kollégium mintájára, de hozzájuk képest sokkal plebejusabb alakulat, ahol az alulról szerveződés meghatározó ismérve. Ezeket a cölöpöket Chikán az első pillanatban leverte, és azóta is tudatosan óvja. Azt akarja megmutatni a mindenkori rajkosoknak, hogy nemzetközi mércével mi a színvonal, hogy hova lehet eljutni. Ezért hívták el annak idején Kornai Jánost kurzust tartani A hiányról, ezért osztnak Simon- és Neumann-díjakat külföldi közgazdászoknak, és ezért jönnek szinte évente előadni Nobel-díjasok a kollégiumba. Ezek olyan dolgok, amikre legalább saját bevallása szerint is büszke. Ahogy arra is, hogy a Rajk modellje tartós, és sokaknak mintául szolgált. Durván száz szakkollégium működik ma az országban, mind fiatalabb a Rajknál, és közülük harminc-negy-

Forbes KILÖVÉS MINDENKI MÁS ELŐTT!

Minden hónap első keddjén
izgatottak vagyunk:
a lap kijön a nyomdából.

A Kilövésen elsőként Ti vehetitek
a kezetekbe a Forbes legújabb számát,
miközben megelevenedik a lap:

Egyhónapos munka vége ez, ami kezdődik újra előlről,
de egy estére szeretnénk megállni és együtt ünnepelni.
Átadni nektek az érzést, az élményt, mikor kezünkbe
vesszük a még meleg, festékilletű friss lapszámot.

minden hónapban az aktuális szám 2-3 szereplőjével
beszélgetünk, élőben. Kiderül, mi maradt ki a lapból
és kulisszatitkokat is elárulunk a szerkesztőség
életéből.

A hatodik Kilövés vendégei 2016. július 5.

Görgényi István
A PROBLÉNAMEGOLDÓ

Chikán Attila
AZ ISKOLAALAPÍTÓ

Gáspár Attila
A FELELŐS VÁLLALKOZÓ

Munka utáni lazítás.
Beszélgetős. Rendszeres. Személyes.

Partnerünk:

ven Chikán Attila szerint is kifejezetten magas színvonalú.

SZÁRAZ TENYÉRREL

„Mint az ókor legjobbjai, magyarázva, vitatkozva, példaadással nevel” – Nagy Zoltán volt rajkos tanítvány (hosszú ideig a Gazdasági Versenyhivatal elnöke) írja le így Chikánt. Megmaradhatott volna szimplán a katedránál és a vállalat-gazdaságtannál, remek tanár volna úgy is, népszerűek a kurzusai. De ő jóval többet akar átadni. Volt, hogy elvitt magával egy-két hallgatót valamilyen tárgyalásra, hogy megmutassa, mit illik, hogy illik. Rendesen felöltözünk. Nem késünk el. Nem az utolsó percben esünk be izzadtan. Tíz perccel előbb odaérünk, de nem megyünk be előbb. Az utcán körözünk, lehiggadunk, és pontosan, rendezetten, száraz tenyérrel lépünk a színre.

A pedagógusi létnek komoly tradíciói vannak a Chikán családban. Attila két nagyapja és édesanyja is tanár volt („az ebéd utáni mosogatás, törölgetés közben latint gyakorolt velünk”), igazi kisértelmiségi família. Megterhelve a huszadik

századdal. Jogász apja politikus alkat volt (a negyvenes években a kisgazdapárttal szimpatizált, 90-ben kereszténydemokrata színekben indult a választáson), nézetei, aktivitása miatt 49-ben fel kellett adnia az állását, el kellett költözniük Budapestről. Egert választották – ott voltak még családi gyökerek –, a négy fiútestvérre, a szülőkre és a nagymamára nehéz időszak köszöntött.

„Apám csak élete végén tudott ügyvédként dolgozni, húsz-harminc éven át volt nehézgépezelő, irodista, sokat munkanélküli, nehéz lett volna megnyerni a kommunista rendszer hívének.” A helyzet és a légkör meghatározó impulzusokat adott, teljesen természetes módon kúszott be a mindennapokba az olvasás, a kultúra szeretete és a szabaddabb gondolkodás. „Egy percig sem volt kérdéses, hogyan viszonyuljunk a világhoz” – mondja Chikán Attila.

Ő mégsem tanár akart lenni, közgazdásznak készült, és utánpótlás-válogatott szinten sportolt. Kevesen tippelnének rá, hogy nyurga hosszútávfutó volt, pedig a csúcson 2:36 alatt futotta a maratont.

Naponta kétszer edzett, heti 200–250 kilométert rakott a lábába, mintha hetente lefutotta volna oda-vissza Eger–Budapestet. A rajkos legendáriumnak ez is része, mesterük 70. születésnapjára (2014-ben) ajándékképpen hetvenen körbe is szaladták a Margit-szigetet. Biztos, ami biztos, hetven liter unikumot is csomagoltak mellé.

KEVESEN TIPPELNÉNEK RÁ, HOGY NYURGA HOSSZÚTÁVFUTÓ VOLT, PEDIG A CSÚCSON 2:36 ALATT FUTOTTA A MARATONT.

A tanuljak vagy sportoljak dilemmában Chikán az előbbi választotta („látszott, hogy nem lesz belőlem világlklasszis”). Edzőjének, Bakonyi Ferencnek („tudós edző volt, fantasztikusan

sokat kaptam tőle”) azonban azóta is hálás. Akinek meg talán még hálásabb, az Szabó Kálmán, a Közgáz (akkor még Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem) korábbi rektora. Amikor az egyetem elvégzése és egyévnnyi minisztériumi háttér munka után (a Kohó- és Gépipari Minisztérium Tervezőirodájánál – ilyen is volt a régi időkben) Chikán Attila tanársegéd lett, akkor volt éppen ő a rektor.

És Szabó elvtárs reformer rektor volt. Igen nagy szerepe volt például a hatvanas évek végén elinduló – a tervgazda-

ságból a piacgazdaság felé vezető út első lépéseiként értelmezhető – gazdaságpolitikai fordulatban. Tagja volt a párt reformműhelyének, és az egyetemen is kiretesszelte az ablakot a reformszeleknek. Ráadásul egykor maga is kollégista volt, népi kollégista. (A népi kollégiumok a negyvenes években működő bentlakásos intézmények voltak, azt célozták, hogy az egyébként esélytelen munkáparaszt gyerekek értelmiségivé válhassanak és kitörhessenek.)

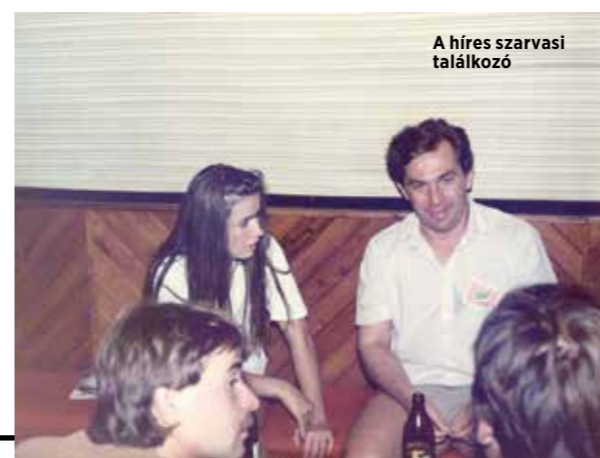
Ezért amikor a 25 éves Chikán Attila – egyéves tanársegédi múlttal a háta mögött – egy 69-es konferencián bement, hogy „kéne egy rendes kollégium” (vidékről Pestre került közgázos diák lévén ő is kollégista volt öt évig: „tudtam milyen az a kollégium, ahol nem történik semmi”), Szabó Kálmán felkarolta az ötletet. Támogatta, kijárta a pártban is az alapításhoz szükséges engedélyeket. És akkor még nem is beszéltünk Amerikáról.

KALIFORNIAI KALAND

A kaliforniai Stanfordin ösztöndíjasnak lenni körülbelül ma is minden egyetemista vágya, de hogy ez a pártállami időkben, a hetvenes évek elején özszejöjjön, az nagyon nem volt tipikus. Chikánnak sikerült, ehhez is Szabó Kálmán kellett. A rektort kiengedték egy amerikai szakmai körútra, ő meg ügyesen megállapodott a legjobb iskolákkal. Évente öt embert fogadtak (a jelentkezők közül az amerikaiak választották ki a szerencsés csapatot), végül összesen tizenöten kaptak ösztöndíjat a Ford Alapítványtól. Három év után lefűjták a programot (nem az amerikaiak, a magyarok), rájöttek, hogy bomlasztja a rendszert.

Ez nyilván így is volt, hiszen aki akkor megjárta Amerikát, nagyon más szemlélettel tért haza. Egyrészt látta, milyen a világlklasszis közgazdászok képzés, másrészt magába szívhatott egy nagy adag nyitottságot, toleranciát, szabadságot. Nem véletlenül lett a Közgáz és

azon belül a Rajk ellenzéki fészek, ahol

A híres szarvasi találkozó

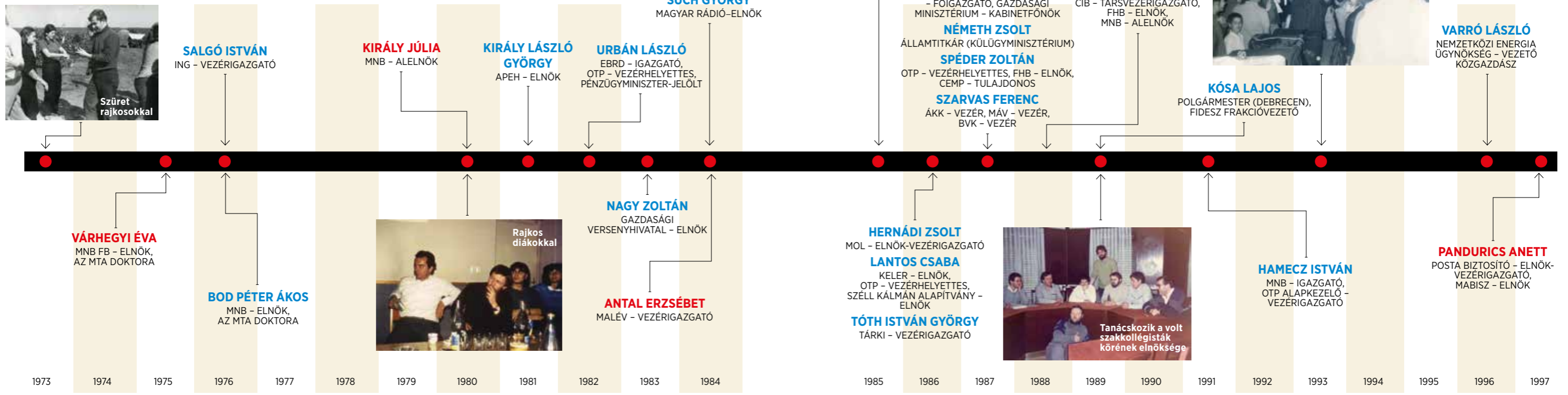
Hazaérkezés fél éves amerikai tanítás után

Tanácskozik a volt szakkollégisták körének elnöksége

BEFOLYÁSOS RAJKOSOK

MIKOR VÉGEZTEK? MI LETT BELŐLÜK? MI AZ EDDIGI LEGMAGASABB POZÍCIÓJUK?

évekkel korábban elindultak a reformok, mint egyébként a pártban. Első hallásra meglepő, hogy a hetvenes évek végén Chikán Attila is belépett az MSZMP-be, de ezt a reformok elősegítése és a Rajk féltése motiválta. Ahogy egy volt rajkos fogalmazott, nem az volt a lényeg, hogy hősi halált haljunk, hanem hogy meggyőzkeresedjen a szakkollégiumi modell.

Ha a Fidesz bölcsője a Bibó, akkor a Bibó bölcsője a Rajk (copyright by Pünkösztől Árpád, aki a Fidesz születéséről szóló könyvében ezt leírta), két okból is. Egyrészt maga a Bibó-szakkollégium is a Rajk mintájára jött létre, másrészt a Fidesz alapítói közül valójában többen voltak rajkosok, mint bibósok. Csak az előbbiekből közül sokkal többen kiszálltak, kikoptak a politikából, és inkább maradtak a szakmai síkon. Az erős kötelékek és régi ismeretségek azonban máig hatóan élnek, és például az is ennek az időszaknak a hozadéka, hogy Chikán Attilából egy ponton kormánytag lett. Az első Orbán-kabinet felállítását megelőző gazdaságpolitikai és tárcasostrási ötletelésekben ő is részt vett, igaz, miniszteri ambíció nélkül. „Aztán egyszer csak jött a telefon, és miután Viktorral megegyeztünk a feltételekről, és Márta is hozzájárult a döntésemhez, elfogadtam a felkérést” – meséli a történeteket 18 év távlatából.

Ahogy párjával beszélnek egymásról, az elég megható. Amikor ott volt a dilemma, hogy elvállaljon-e egy ilyen nagy felelősséggel és leterheltséggel járó pozíciót úgy, hogy pont előtte már megválasztották egy megtisztelő nemzetközi posztra is (épp akkor lett a Beszerzési Világszövetség elnöke), és vérzett volna a szíve, ha le kell mondania a Rajkról, miközben tudta, hogy mindez alapvetően befolyásolja a család életét is, akkor Márta segítette át a dilemmán. Ő mondta ki először, hogy miniszterként is nyugodtan maradhat a kollégium igazgatója. Attila így emlékszik: „Amíg élek, ezt nem fogom elfelejteni, tudta, mi a fontos nekem.” És hogy mindez mennyire volt nehéz Nagy Mártának, aki melleleg szintén tartott kurzusokat az egyetemen, hosszú éveken keresztül pedig a GVH elnökhelyettese volt? Röviden: „Nem volt nehéz. Attilát és

CHIKÁN ATTILA FONTOSABB TISZTSÉGEI

Rajk László Szakkollégium
igazgató, 1970–2010, 2010-től elnök

Budapesti Corvinus Egyetem
vállalat-gazdaságtan tanszék, tanszékvezető,
1989–1998
rektor, 2000–2003

Magyar Logisztikai, Beszerzési és Készletezési Társaság
társelnök, 1991-től

Gazdasági miniszter
1998–1999

Beszerzési Világszövetség
elnök, 1999–2001

Versenyképességkutató Központ
igazgató, 2004-től

Közép-európai Egyetem
board tag, 2013-tól

Collegium Budapest
felügyelőbizottsági elnök, 2006–2012

Magyar Tudományos Akadémia
levelező tag, 2010-től, rendes tag, 2016-tól

Richter Gedeon
felügyelőbizottsági elnök, 2000-től

Mol
felügyelőbizottsági elnökhelyettes, 2004-től

a Rajkot is könnyű szeretni.”

Ebben az időszakban Chikánnak valószínűleg még többször volt szüksége a szokásos reggeli hideg zuhanyra, hogy gyorsan felébredjen. A kolisok szerint ez a módszere. Napi négy-öt óránál több pihenés nem fér bele az életébe, kerin-genek is anekdoták a krónikus alváshiányáról. Állítólag a legkonfliktusosabb

AZ UTCÁN KÖRÖZÜNK, LEHIGGADUNK, ÉS PONTOSAN, RENDEZETTEN, SZÁRAZ TENYÉRREL LÉPÜNK A SZÍNRE.

viták közepén is el tud szunyólkálni, aztán megüti a fülét egy kulcszó, és simán bekapcsolódik, mintha végig ott lett volna.

Chikán Attila sikeres miniszter volt, talán, mert sohasem vált politikussá. Szakemberként végezte a dolgát, és azt mondja, élvezte is. A kilencvenes évek közepétől néhány éven át kifejezetten jók

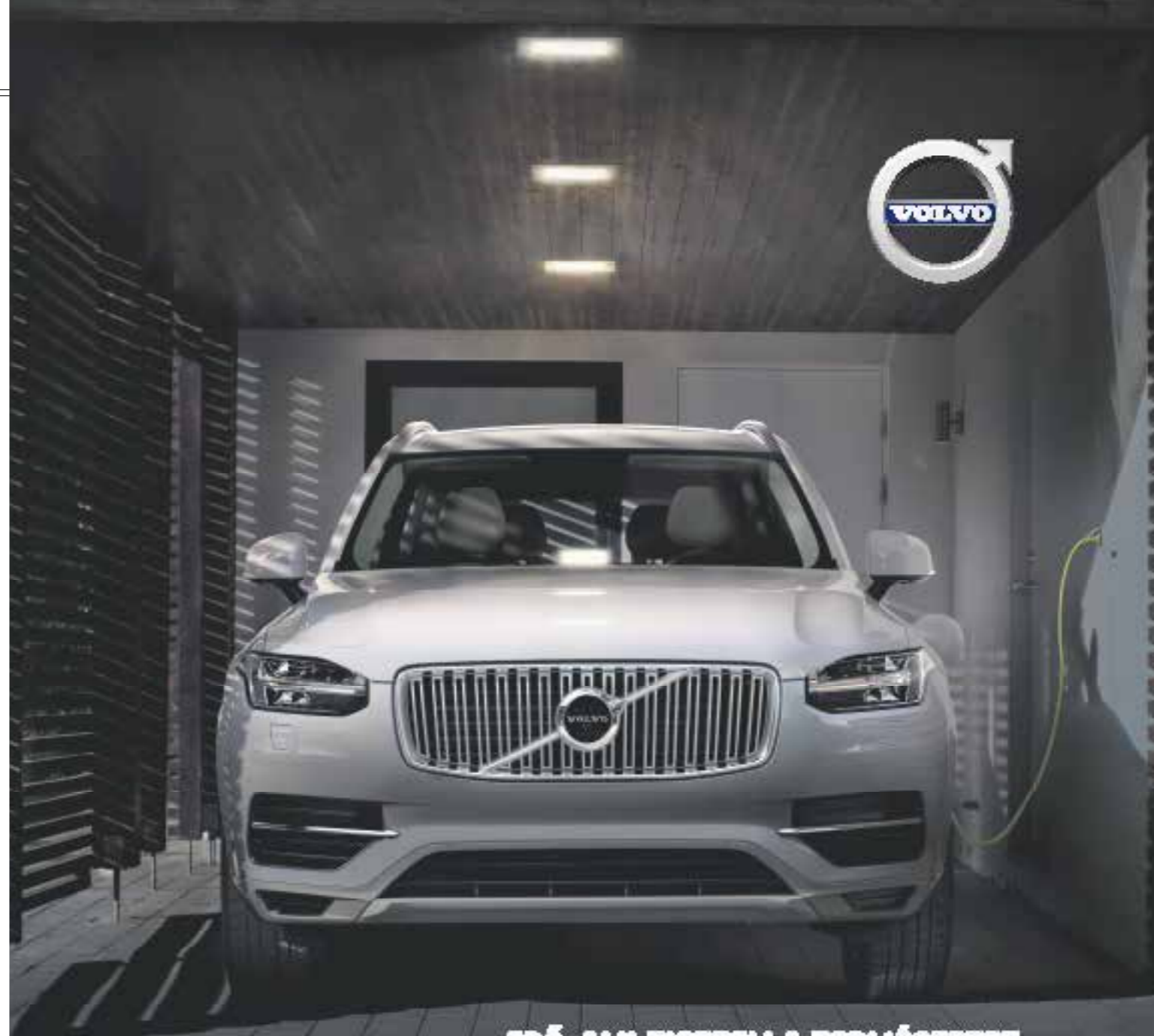
voltak az ország mutatói, és jó volt a tendencia. Csökkent a költségvetési hiány, az államadósság, a munkanélküliség és az infláció, volt növekedés, és még az ország nemzetközi megítélése is pozitív volt.

Kormánytagsága végül mégis csak másfél évig tartott. 2000-ben Matolcsy György ült a helyére. A hivatalos kommunikáció szerint új programhoz, gyakorlatiasabb gazdaságpolitikához új ember kellett. „Utólag örülök, hogy Viktor nem akart rákényszeríteni olyanra, amiről tudta, hogy nekem nem passzol. A gazdasági tanácsadó testület elnöke maradtam, aminek ugyan nyilván nem volt sok hatása, de ez is mutatja, hogy békében váltunk el egymástól” – idézte fel az akkor történeteket.

A miatt volt benne csalódás, hogy csupán másfél évig tartott az egész, de azt állítja, törést nem okozott az életében. Már csak azért sem, mert eleve nyitva hagyta az utat az egyetemre (minisztersége alatt sem mondott le egyetlen órát sem), és változatlanul ott volt a Rajk. Közben az egyetemen épp lemondott a rektor, félő volt, hogy beolvasztják a Közgázrt a Műegyetem alá, kényszerhelyzet volt. Chikán bevállalta a rektorságot, elindított több radikális reformot, de nem tudta végigvinni őket. Újabb négy évre már nem választották meg. „Az nem volt egy jó sztori. Az egyetemnek szerintem rosszat tettek, de velem személy szerint nagyon jól” – zárja rövidre.

Mindenesetre nagy frusztrációt ez sem okozott benne, szerencsés alkat. Sértődés, harag nem nagyon fér el a lelkében, nem aggódik a jövő miatt, és nem rágódik a múlton. Rettentően szereti, amit csinál, ezért sem fárad el benne. Pár éve egy TDK-dolgozat éjjeli megbeszélésénél szegezték neki a kérdést a szobájában: „Attila, kicsit túlvállaltad magad, nem?” Mire csak annyit mondott: „Hát igen, harminc–negyven évvel ezelőtt. Azóta húzódik.”

Én most azt kérdeztem tőle, hogy majdnem ötven év rajkosság és egy csomó más elfoglaltság közül melyik a kedvenc időszaka. Pszichológusok is lelkendeznének a válaszában: mindig a jelen. **F**

ERŐ, AMI TISZTELI A TERMÉSZETET

A Volvo XC90 modellválaszték csúcscsúját jelentő T8 Twin Engine AWD plug-in hibrid modell a legújabb mérföldkő a fenntarthatóság felé vezető úton. Előrejelzésben alacsony fogyasztás és károsanyag-kibocsátás jellemző rá – ami egyáltalán nem megy a teljesítmény rovására. A választható üzemmódoknak köszönhetően az XC90 T8 Twin Engine AWD egyaránt lehet halkán zümmögő, nulla károsanyag-kibocsátású városi autó, kirobbanó teljesítményű szabadidőautó vagy megbízható társa a nehéz körülmények között.

VOLVOCARS.HU